

Motion till riksdagen 2005/06:Fö220

av Alf Svensson (kd)

Nischen marina system

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att satsa på nischen marina system.

Motivering

Säkerhetsfrågor och försvarspolitik har nära nog av hävd rönt mycket bred samstämmighet i Sveriges riksdag. Det må verka övermaga, men jag dristar mig att påstå, att jag för egen del aktivt bidrog till att den säkerhetsdoktrin som, såvitt jag begriper, fortfarande gäller kom till stånd.

Såväl statsminister Göran Persson som dåvarande utrikesministern Anna Lindh var angelägna om att den säkerhetspolitiska doktrinen skulle omfattas också av oppositionen. Stödpartierna v och mp skulle däremot inte inkluderas.

Det må tillhöra andra texter och sammanhang än motionsskrivandets att uttala häpnad över regeringens uppenbara benägenhet att nu utsätta säkerhets- och försvarspolitik för maktpolitiska kastvindar och tillskriva v och mp ett inflytande som regeringen tidigare inte ville höra talas om. Men nog är det mer än uppseendeväckande!

Den samsyn som rått över den s.k. blockgränsen har förstås lett till att säkerhets- och försvarsdebatten i vårt land varit relativt lam. Då åsyftar jag självfallet inte de regionalpolitiska eller hembygdsengagerade debatter som, lätt att förstå, blossar upp.

Något märkligt anser jag det vara att vi i vårt land i samband med försvarsbeslut i så ringa grad, enligt min uppfattning, räknar med marinens roll och förmåga och den magnifika framtidsinriktade teknik och materielproduktion som finns inom och för marinen.

På senare tid har i försvarsdebatten Försvarsmaktens uppgifter och organisation kommit att dominera den politiska debatten och detta givetvis av naturliga skäl. I regeringens budgetproposition understryks att vi nu i vårt land går från ett invasionsförsvar till ett modernt, flexibelt och rörligt insatsförsvar, som kan skydda Sverige och svenska intressen, här hemma och utomlands.

Fel! Okänt namn på

Förmågan att genomföra internationella, fredsfrämjande insatser ska öka bland annat genom skapandet av en nordisk fredsstyrka, heter det.

Inriktningen mot insatsförsvaret torde vara riktig och om den råder också bred enighet. Dock ska man vara medveten om att en sådan här ominriktning och satsning i sig kräver resurser. Det måste den få göra för att lyckas. Regeringens linje är minst sagt diskutabel. När det gäller internationella insatser finns det anledning att erinra om att Sverige också har specialförband, till exempel marinens ubåtar, som kan göra en effektiv insats och god nytta vid internationella operationer.

Efter den 11 september 2001 har hotbilden drastiskt kommit att förändras och även om den fortfarande är diffus dominerar terrorinslag i olika former. För att komma tillrätta med terrorismen krävs internationellt samarbete och det är naturligt att Sverige ställer upp på detta och tar sitt ansvar för att hjälpa till att skapa bättre stabilitet i världen. Uppgiften måste demokratiska nationer lösa tillsammans och genom samverkan.

Ett område som kommit i skymundan, men som borde uppmärksammas och lyftas fram, är avsnittet 3.8.4 Materielfrågor och kopplat till det försvarsindustrins framtida roll. Svensk försvarsindustri intar en unik ställning och befinner sig inom en rad områden på teknikens absoluta framkant. Den modell som vi haft har också givit Sverige billig försvarsmateriel i förhållande till om den skulle ha köpts från utlandet. Till detta ska också läggas den tekniköverföring som sker; försvarsindustrins forskning och utveckling har i hög grad kommit också andra, civila områden till godo.

I regeringens förslag står att strategin för materieförsörjningen har fortsatt giltighet. Här talas också om nischområden som särskilt bör prioriteras. Regeringen menar att i ett första steg borde satsningarna på följande områden ha bäst förutsättningar för att ge Sverige en önskad position inom försvarsmaterielområdet: nätverksbaserade ledningssystem, flygfarkoster, stridsfordonssystem, korträckviddiga bekämpningssystem samt robusta telekommunikationssystem. Det talas också om att en nisch benämnd marina system för grunda vatten fortsatt bör övervägas.

Den sistnämnda nischen är ett av de områden där Sverige finns i tätposition genom smygtekniken på och under vatten för den kustnära zonen. Här har Sverige ett erkänt gott renommé idag, och industrin har också fortsatt goda möjligheter att exportera dessa system. Därför vore det märkligt om inte nischen marina system också ska tillhöra de högprioriterade områdena!

Det är oroande att den högteknologiska och framgångsrika svenska försvarsindustrin inte under de senaste åren fått några nya utvecklingsprojekt, vilket på sikt riskerar att kunskap och erfarenhet inte förnyas i den takt som alltid måste förekomma. Detta drabbar både vår industriella förmåga och vår operativa förmåga. Forsknings- och utvecklingsprojekt måste komma igång och låt mig då understryka att det givetvis är projekt som är efterfrågade av insatsförsvaret och således är framtidsinriktade som det gäller. Det är endast genom att ligga i täten som Sverige är attraktivt i internationella sammanhang.

Hotbilden är framöver fortsatt diffus men med terrorism som ett tungt inslag, och vi känner till ökade aktiviteter och attacker i olika former från icke

Fel! Okänt namn på

statsanslutna extrema grupper. Hoten kan bestå av terrorhandlingar i gängse mening som vi sett fasansfulla exempel på, men det handlar också om cynisk människohandel, smuggling, illegal invandring eller annan organiserad kriminalitet. För att komma tillrätta med sådana former av hot krävs ett globalt perspektiv och här har Sverige ett bidrag att komma med genom det s.k. Maritime Security Concept som svenska försvaret genom sin erfarenhet och genom spets teknologisk kunskap besitter.

Det har uttalats att vi i framtiden inte kan ha spetskompetens inom alla områden och att den bredd i materielutbudet som vi hade under det kalla krigets dagar inte längre kan upprätthållas. Istället ska Sverige, liksom andra nationer, genom samverkan kring materiel frågor kunna få tillgång till den materiel vi behöver i ett kris- eller krigsläge. Samverkan är också på gång inom EU inom materielområdet och det finns all anledning att bejaka den utvecklingen. Men för att kunna få del av materiel i ett krisläge måste man förstås ha något att erbjuda sina samarbetspartner istället och det är därför som det gäller att fortsätta utveckla den kunskap vi har inom vissa nischer. Här har den marina nischen kommit att få en unik ställning.

Världens befolkning lever i dag allt närmare kusten i stora och växande städer. Den helt övervägande delen av handeln i världen sker på världshaven och i farleder till sjöss inom den kustnära zonen, områden som med ett marint begrepp definieras som Littoral Waters. Över 90 procent av frakterna i världen sker till sjöss och självfallet är det så att här finns en hotbild. Till det kan läggas att i stora delar av världen är dessutom piratdåd mot handelsfartyg ett växande problem. Det finns förstås bara ett sätt att komma tillrätta med detta och det är att se till att vid behov kunna behärska de kustnära zonerna och att göra det med ett samlat koncept som gäller över ytan, på ytan och under ytan.

Svensk försvarsindustri, som till exempel Kockums, ligger långt framme inom sina nischområden. För mig har det under årens lopp varit synnerligen intressant och informativt att följa teknikutvecklingen som Kockums stått och står för. När det gäller den maritima miljön har Kockums ett avancerat samarbete med Försvarets materielverk, samarbete med Totalförsvarets forskningsinstitut, tekniska högskolor och andra institutioner. Det finns för närvarande över 50 forskningsprojekt som är pågående och som täcker in den marina sektorn och som alla är framtidsinriktade. Detta borde vi ta vara på för det är viktigt att Sverige satsar på framtidsprojekt som är så spetsinriktade att de väcker internationellt intresse och bara så kan vi givetvis också behålla den ledning vi har i tekniskt avseende. Endast så kan vi också spela en avgörande roll i säkerhetspolitiska sammanhang.

Inom den marina segmentet finns dessutom potential för rationalisering på så vis att svenska marinen, Kustbevakningen, tull och polisväsendet borde samarbeta betydligt mera. Svenska skattebetalare satsar stora summor på marinens nya, snabbgående smygfartyg, men dessa fartyg borde kunna användas också för civila insatser. Frågan om samarbete av detta slag har utretts så länge jag varit i politiken, och det är länge, men hittills har det så kallade Ådalensyndromet stoppat alla ansatser till samarbete. Nu är tiden mogen för att göra ett nytt försök, dels därför att det ekonomiskt borde bli effektivt med sådant samarbete, dels därför att teknikutvecklingen också hos brottssyndika-

Fel! Okänt namn på

ten haft en snabb utveckling. För att bekämpa brottsligheten krävs därför numera den allra senaste tekniken, snabba fartyg och möjlighet att bedriva spaning osynligt på och under vattnet.

En rad uppgifter skulle effektivare kunna klaras av med utbyggt samarbete och detta hör också till försvarsdebatten i dagens läge. Sverige skulle därmed få större styrka för försvaret samt bättre beredskap mot sårbarhet. Det gäller sjöövervakning och underrättelseverksamhet, kontroll av immigration, evakuering av civila i fara, terrorismbekämpning, minröjning men också fiskeövervakning, kort sagt vi skulle få ett effektivare maritimt säkerhetskoncept såväl militärt som civilt.

Av alla de skäl som angivits ovan finns det anledning att satsa på marina system som ett i högsta grad prioriterat nischområde, något som vore bra för Sverige. Sverige behärskar bevisligen det maritima området och det finns intresse för produkterna också på exportmarknaden, vilket ju gör att systemen blir ekonomiskt effektiva.

Stockholm den 29 september 2005

Alf Svensson (kd)